

Plán ÚSES pro katastrální území
Brněnské Ivanovice, Holásky, Dolní Heršpice,
Horní Heršpice a Přízřenice

A. TEXTOVÁ ČÁST

Listopad 2015

POZEMKOVÉ ÚPRAVY, KRAJINNÁ EKOLOGIE

AGERIS s.r.o, Jeřábková 5, 602 00 Brno, tel./fax: +420 545 241 842, e-mail: ageris@ageris.cz, www.ageris.cz

Odběratel:

Statutární město Brno
Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno

Příjemce:

Magistrát města Brna, odbor životního prostředí
Kounicova 67, 601 67 Brno

Zpracovatel:

AGERIS s.r.o.
Jeřábkova 1848/5, 602 00 Brno

Zodpovědný projektant:

RNDr. Jiří Kocián

Technická spolupráce:

Svatava Poláková

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení řešeného území.....	2
3. Legislativní a metodická východiska	2
4. Postup práce	2
5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území.....	4
5.1. Biogeografické členění	4
5.1.1. Základní členění	4
5.1.2. Bioregiony	4
5.1.3. Biochory	4
5.2. Skupiny typů geobiocénů	5
5.2.1. Obecná charakteristika	5
5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území	5
5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů	6
6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny.....	8
6.1. Celkový charakter a využití krajiny	8
6.2. Příčiny narušení krajiny	9
6.3. Stupně ekologické stability	9
6.4. Kostra ekologické stability	10
7. Limity využití území	10
7.1. Ochrana přírody a krajiny	10
7.1.1. Zvláště chráněná území	10
7.1.2. Natura 2000	10
7.1.3. Památné stromy	11
7.1.4. Významné krajinné prvky	11
7.1.5. Ochrana krajinného rázu	11
7.2. Územně analytické podklady	11
8. Analýza podkladů.....	13
8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability.....	13
8.2. Přehled analyzovaných podkladů	13
8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích	14
8.3.1. Odvětvový podklad OPK.....	14
8.3.2. Územní plán města Brna	14
8.3.3. Pozemkové úpravy	15
9. Řešení plánu ÚSES	16
9.1. Základní zásady koncepce	16
9.2. Nadregionální ÚSES	16
9.2.1. Celková koncepce	16
9.3. Regionální ÚSES	16
9.3.1. Celková koncepce	16
9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter	17
9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů	18
9.4. Místní ÚSES	19
9.4.1. Celková koncepce	19
9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES.....	19
9.4.3. Interakční prvky	20

9.5. Limitující prostorové parametry ÚSES	21
9.6. Datový model	22
9.6.1. Tvorba tabulkové části.....	22
9.6.2. Položky datového modelu.....	23
9.7. Struktura mapové části.....	24
10.Problémy řešení	25
10.1. Změny v řešení	25
10.2. Střety řešení.....	25
10.3. Ostatní problémy.....	26
11.Závěr	27
Přílohy	28
Záznamy z jednání	28
Vyjádření k návrhu řešení	28

1. Úvod

Předmětem díla "Plán ÚSES pro katastrální území Brněnské Ivanovice, Holásky, Dolní Heršpice, Horní Heršpice, Přízřenice a Černovice" (dále většinou jen "Plán ÚSES") je vytvoření jednotné koncepce vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech hierarchických úrovní a zpřesnění vymezení skladebných částí ÚSES všech hierarchických úrovní při zajištění koordinace s ostatními funkcemi území a vzájemné provázanosti prvků uvnitř i vně řešeného území.

Součástí řešení je i prověření možných střetů vymezených skladebných částí ÚSES se stávajícími a navrženými plochami územního rozvoje a s koridory liniových staveb dopravní a technické infrastruktury a návrh jejich řešení.

Plán ÚSES bude sloužit zejména jako podklad pro územně plánovací činnost a pro projekty systému ekologické stability, příp. též pro provádění pozemkových úprav, pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny apod.

2. Vymezení řešeného území

Řešeným územím jsou katastrální území Brněnské Ivanovice, Černovice, Dolní Heršpice, Horní Heršpice, Holásky a Přízřenice nacházející se v jižní části území města Brna. Celková rozloha řešeného území činí 2300 ha - z toho k. ú. Brněnské Ivanovice 416,6 ha, k. ú. Černovice 629,2 ha, k. ú. Dolní Heršpice 312,6 ha, k. ú. Horní Heršpice 377,4 ha, k. ú. Holásky 182,8 ha a k. ú. Přízřenice 381,6 ha.

3. Legislativní a metodická východiska

Základními legislativními a metodickými materiály pro zpracování dokumentace Plánu ÚSES jsou:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny;
- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability (Věstník MŽP 8/2012).
- Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability – Metodika pro zpracování dokumentace (ČÚOP, 1995);
- Metodické postupy projektování lokálního ÚSES (Maděra, Zimová, 2005).

4. Postup práce

Práci na tvorbě Plánu ÚSES lze v zásadě rozdělit do následujících kroků:

1. Shromáždění podkladových materiálů a jejich vyhodnocení z hlediska využitelnosti pro řešení ÚSES:

Vedle obecně platných legislativních a metodických materiálů byly pro řešení ÚSES využity především následující podklady:

- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 3. 4. 2015 - digitální data;
- Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizací 2012 a 2014 - vybraná digitální data - limity využití území a výkresy;
- Digitální data spravovaná Odborem městské informatiky MMB - parcelní kresba KN, ortofotomapa města Brna, hranice katastrálních území, inženýrské sítě;
- Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 - digitální data;
- Plán ÚSES pro katastrální území Dvorská, Tuřany a Chrlice (ATELIER FONTES, s.r.o. + AGERIS s. r. o., 2014, Brno);
- Realizace skladebných částí ÚSES - Část regionálního biocentra Ráječek (Ing. Petr Kučera - Ekologická dílna Brno, 2010, Brno);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Lokální biokoridor Heršpická Leskava (Ing. Boleslav Jelínek, 2011, Ořechov);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Realizace biocentra v k. ú. Dolní Heršpice (Ing. Boleslav Jelínek, 2012, Ořechov);

- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Regionální biocentru Stará řeka (Ing. Boleslav Jelínek, 2012, Ořechov);
 - Realizace interakčního prvku v k. ú. Horní Heršpice (AGERIS, s. r. o., 2012, Brno);
 - Možnosti revitalizace údolních niv hlavních brněnských toků - studie (ATELIER FONTES, s.r.o., 2006, Brno);
 - Plán revitalizace Holáseckých jezer (ATELIER FONTES, s.r.o., 2012, Brno);
 - Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210) - územní studie (Ing. arch. Jiří Fixel - Atelier ERA, sdružení architektů Fixel a Pech, 2015, Brno);
 - Komplexní pozemková úprava v k. ú. Holásky (AQUATIS a. s., 2000, Brno);
 - Platná či rozpracovaná územně plánovací dokumentaci (ÚPD) navazujících obcí (Modřice, Moravany);
 - Generel nadregionálního a regionálního ÚSES na území Jihomoravského kraje (AGERIS s. r. o., 2003, Brno);
 - Územně technický podklad regionálních a nadregionálních územních systémů ekologické stability ČR (schválený MMR a MŽP ČR s platností od 1. 7. 1997) ve vytištěné i digitální podobě (Společnost pro životní prostředí, s.r.o, Brno, 1996);
 - Generel lokálního územního systému ekologické stability v k. ú. Brněnské Ivanovice, Dvorská, Holásky, Chřlice, Líšeň, Slatina, Tuřany (Kolářová a spol. - Ekologické projektování, 1992, Brno);
 - Generel lokálního územního systému ekologické stability v k. ú. Horní Heršpice, Dolní Heršpice, Přízřenice, Komárov, Černovice, Maloměřice, Obřany a Bohunice (Kolářová a spol. - Ekologické projektování, 1993, Brno);
 - Internetové prezentace výsledků mapování lokalit soustavy Natura 2000;
 - Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno);
 - Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha);
2. Analýza biogeografické diferenciacie území
 3. Vytvoření struktury návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:
Struktura návrhu Plánu ÚSES byla prezentována na 1. výrobním výboru konaném dne 14. 9. 2015 na Magistrátu města Brna.
 4. Vytvoření úplného návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:
Úplný návrh řešení Plánu ÚSES byl prezentován na 2. výrobním výboru konaném dne 9. 11. 2015 na Magistrátu města Brna. Tímto výrobním výborem projednávaný návrh řešení byl následně rozeslán na úřady dotčených městských částí a na krajský úřad k prostudování a zaslání připomínek. Došlé připomínky byly zohledněny při tvorbě konečné podoby Plánu ÚSES.
 5. Zpracování konečné podoby Plánu ÚSES

5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území

5.1. Biogeografické členění

5.1.1. Základní členění

Základní biogeografická diferenciacie území vychází z publikací Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno) a Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha).

Zájmové území se nachází v zásadě v severopanonské biogeografické podprovincii patřící do panonské biogeografické provincie, na západním okraji s přechodem do hercynské biogeografické podprovincie patřící do biogeografické provincie středoevropských listnatých lesů

5.1.2. Bioregiony

Biogeografické podprovincie se obecně člení do biogeografických regionů neboli zkráceně bioregionů. **Biogeografický region (bioregion)** je nejnižší individuální jednotkou biogeografického členění krajiny, zahrnující charakteristickou mozaiku nižších jednotek - biochor a skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou bioregiony základními jednotkami pro vymezování reprezentativních nadregionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti regionálního ÚSES.

Do řešeného území zasahují pravděpodobně tři bioregiony:

- bioregion 4.1 Lechovický - patří sem většina území - východně i západně od společné údolní nivy Svatky a Svitavy;
- bioregion 4.5 Dyjsko-moravský - náleží sem severojižně protáhlý pruh střední částí území (společná údolní niva Svatky a Svitavy);
- bioregion 1.24 Brněnský - pravděpodobně nepatrně zasahuje do západní části území (výběžek hercynské biogeografické podprovincie).

5.1.3. Biochory

Bioregiony se dále člení v nejvyšší typologické biogeografické jednotky – biochory. **Biochora** je typologická, ekologicky heterogenní prostorová jednotka, tvořená typickou prostorovou kombinací skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou biochory základními jednotkami pro vymezování reprezentativních regionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti místního (lokálního) ÚSES.

Do řešeného území zasahují segmenty následujících typů biochor:

- **1Lh** Širší hlinité nivy 1. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří kompletně plocha společné údolní nivy Svatky a Svitavy procházející střední částí území, v rámci Dyjsko-moravského bioregionu;
- **1PN** Plošiny na vápnitých píscích 1. vegetačního stupně – drobnější segment tohoto typu se nachází ve východní části řešeného území, ve svahu nad východním okrajem svratecko-svitavské údolní nivy mezi Černovicemi a Brněnskými Ivanovicemi, v rámci Lechovického bioregionu;
- **1RN** Plošiny na zahliněných štěrkopíscích 1. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří podstatné partie východní části řešeného území (většina území Černovické

terasy a zastavěných území Brněnských Ivanovic a Holásek s blízkým okolím), v rámci Lechovického bioregionu;

- **2BE** Rozřezané plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – segment tohoto typu, patří do Brněnského regionu, potenciálně okrajově zasahuje do západní části území (u Ústředního hřbitova);
- **-2BE** Rozřezané plošiny na spraších v suché oblasti 2. vegetačního stupně – ze dvou zastoupených segmentů tohoto typu, patří do Lechovického regionu, jeden zasahuje do severní části území (oblast Nových Černovic) a ke druhému náleží pruh nejzápadnější části území (západně od Vídeňské ulice);
- **-2RE** Plošiny na spraších v suché oblasti 2. vegetačního stupně – k jednomu segmentu tohoto typu patří území mezi západním okrajem svratecko-svitavské nivy a ulicí Vídeňskou, druhý segment typu zasahuje do severovýchodní část území (od Slatiny) - oba patří do Lechovického bioregionu.

5.2. Skupiny typů geobiocénů

5.2.1. Obecná charakteristika

Skupina typů geobiocénů (STG) je typizovaná, relativně homogenní geobiocenologická jednotka, sdružující soubory geobiocenóz s podobnými trvalými ekologickými podmínkami a na ně vázanou potenciální vegetací.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou skupiny typů geobiocénů základními jednotkami pro vymezování reprezentativních lokálních biocenter a lokálních biokoridorů.

Biogeografická diferenciací území na úrovni STG byla provedena v rámci generelů lokálního územního systému ekologické stability v letech 1992 a 1993. S ohledem na novější poznatky, zejména pak charakteristiky typů biochor popsané v Biogeografickém členění České republiky, II. díl (z roku 2005), však nelze původní vymezení STG již považovat za zcela směrodatné.

Vzhledem k omezené využitelnosti podkladových materiálů (biochorického členění, půdních map, geologických map aj.), nedostatečnému zastoupení jednoznačných biologických indikátorů v krajině a často výraznému ovlivnění přirozených stanovištních podmínek lidskými zásahy není možné (bez speciálních podrobných analýz přesahujících možnosti a potřeby tohoto díla) stanovit přesné vymezení jednotlivých STG v území. Veškeré údaje o STG v řešeném území je tedy třeba brát pouze jako orientační, k danému účelu základního vymezení ÚSES ovšem postačující.

5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území

Na základě charakteristik zastoupených typů biochor a odvozených stanovištních podmínek lze v zájmovém území předpokládat výskyt především následujících STG:

1 B-BD 2-3	Ligustri – querceta arenosa (Doubravy s ptačím zobem na píscích)
1 B 3	Querceta typica (Typické doubravy)
1 BD 3	Ligustri – querceta (Doubravy s ptačím zobem)
1 BC-C (3)4	Ulm-fraxineta carpini inferiora (Habrojilmové jaseniny nižšího stupně)
1 BC-C (4)5a	Querci roboris-fraxineta inferiora (Dubové jaseniny nižšího stupně)
1 BC-C 5a	Saliceta albae inferiora (Vrbiny vrby bílé nižšího stupně)
1 BC 5b	Alni glutinosae-saliceta inferiora (Olšové vrbiny nižšího stupně)

2 BD 3x	Carpini-querceta tiliae (Lipové habrové doubravy)
2 BC–C (4)5a	Fraxini-alneta inferiora (Jasanové olšiny nižšího stupně)

5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů

LIGUSTRI - QUERCETA ARENOSA – Doubravy s ptačím zobem na písčích - 1 B-BD 2-3

Přírodní stav: Ve stromovém patře převažují duby - v různém vzájemném poměru dub zimní, dub letní, dub cer, příp. dub pýřitý, provázené především lípou malolistou (srdčitou) a habrem obecným. V keřovém patře převažují ptačí zob obecný a hloh obecný. V bohatém bylinném patře se vzájemně mísí mezotrofní a kalcifilní druhy.

Rozšíření: Na výsušném písčitém podkladu ve východní části území (zejm. ve svažitéjších polohách).

QUERCETA TYPICA – Typické doubravy - 1 B 3

Přírodní stav: Dominuje dub zimní, doplněný jednotlivě lípou malolistou (srdčitou), javorem babykou, jeřábem břekem, případně dubem cerem. V nesouvislém, ale druhově bohatém keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, kalina tušalaj, řeštlák počistivý, hlohy, líska obecná, trnka obecná a růže galská. Pro bohaté bylinné patro jsou typické mezotrofní teplomilné druhy.

Rozšíření: Na nevápnitém písčitém podloží plošin a mírných svahů ve východní části území.

LIGUSTRI - QUERCETA – Doubravy s ptačím zobem - 1 BD 3

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažuje dub zimní, s pravidelnou příměsí lípy malolisté (srdčité), javoru babyky, jeřábu břeku, habru obecného, příp. i dubů ceru a pýřitého či jeřábů muku a oskeruše. I keřové patro je bohaté - zastoupeny bývají ptačí zob obecný, dřín obecný, kalina tušalaj, klokoč zpeřený, višně křovitá, brslen bradavičnatý, růže galská, svída krvavá, řeštlák počistivý a hlohy. Ve velmi bohatém bylinném patře jsou zastoupeny mezotrofní a kalcifilní teplomilné druhy.

Rozšíření: Na vápnitém podkladu výslunných svahů ve východní části území.

ULMI - FRAXINETA CARPINI INFERIORA – Habrojilmové jasaniny nižšího stupně - 1 BC - C (3)4

Přírodní stav: Hlavními dřevinami jsou dub letní, jasan ztepilý, jasan úzkolistý, topoly (bílý, černý a šedý) a jilmy (habrolistý a vaz), v příměsí jsou zastoupeny lípy (více srdčité než velkolisté), v podúrovni habr, javor babyka a střemcha hroznovitá. Charakteristickými keři jsou svída krvavá, bez černý, brslen evropský, hloh obecný, trnka obecná a kalina obecná. Pro bylinné patro jsou typické druhy s nitrofilní tendencí, vesměs dobře snášející střídavé zamokření.

Rozšíření: V relativně sušších partiích údolní nivy Svratky a Svitavy.

QUERCI ROBORIS - FRAXINETA INFERIORA - Dubové jasaniny nižšího stupně – 1 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou dub letní a jasan úzkolistý, provázené jasanem ztepilým, vzácněji i topoly (bílým, černým a šedým) a jilmy (vazem a habrolistým), v podúrovni někdy se střemchou hroznovitou, javorem babykou, habrem a lípou srdčitou. V často souvislém keřovém patře patří k hlavním dřevinám bez černý, brslen evropský, krušina olšová, kalina obecná, svída krvavá a hlohy. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V zahliněných partiích údolní nivy Svratky a Svitavy s proudící podzemní vodou.

SALICETA ALBAE INFERIORA – Vrbiny vrby bílé nižšího stupně - 1 BC-C 5a

Přírodní stav: V rozvolněném stromovém patře převažuje vrba bílá, porůznu s příměsí vrby křehké a topolů (zejm. černého) a v keřovém patře s různými druhy keřových vrb. Bylinnému podrostu vévodí nitrofilní druhy snášející dlouhodobé zamokření.

Rozšíření: Na obnaženém šterkopískovém podloží údolní nivy Svratky a Svitavy.

ALNI GLUTINOSAE - SALICETA INFERIORA – Olšové vrbiny nižšího stupně - 1 BC 5b

Přírodní stav: Hlavní dřevinou je vrba bílá, hojně doplňovaná olší lepkavou, iniciálních stádiích vývoje i keřovými vrbami (např. vrbou popelavou), ve zralejších stádiích naopak

jasany (úzkolistým a ztepilým). Pro bylinné patro jsou typické mokřadní a bahenní druhy.

Rozšíření: V trvale zamokřených lokálních terénních depresích se stagnující podzemní vodou v údolní nivě Svratky a Svitavy.

CARPINI - QUERCETA TILIAE – Lipové habrové doubravy - 2 BD 3x

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažují duby (zejm. zimní) se spoludominantním habrem. Z dalších dřevin bývají běžně zastoupeny lípy (malolistá i velkolistá), javor babyka a jeřáb břek. V keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, dřín obecný, kalina tušalaj, řešetlák počisticvý, hloh jednoblýzný, líska obecná, trnka obecná, zimolez pýřitý, případně i klokoč zpeřený. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a kalcifilních druhů.

Rozšíření: Plošně na spraších v západní části území a okrajově i v severovýchodní až severní části.

FRAXINI - ALNETA INFERIORA - Jasanové olšiny nižšího stupně – 2 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou olše lepkavá a jasan ztepilý, provázené vrbami (bílou a křehkou), vzácněji i topoly (černým a osikou), v podúrovni často se střemchou hroznovitou. V bohatém keřovém patře patří k hlavním dřevinám různé druhy keřových vrb, dále bez černý, brslen evropský, krušina olšová a kalina obecná. Typický je výskyt chmele otáčivého. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V úzkých údolních nivách Leskavy, Moravanského potoka a Ivanovického potoka.

6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny

6.1. Celkový charakter a využití krajiny

Aktuální charakter krajiny řešeného území určují především terénní podmínky (zejm. převažující malá členitost reliéfu), poloha v rámci brněnské sídelní aglomerace a s nimi související historicky utvářené způsoby využití.

Podle Typologie České krajiny (Mapový server Čenía – <http://geoportal.gov.cz/arcgis/services>) zasahují do území pouze dva krajinné typy:

- typ 2U0, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno U urbanizovanou krajinu a číslice 0 krajinu bez vylišeného reliéfu - patří sem téměř celé řešené území;
- typ 2Z1, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno Z zemědělskou krajinu a číslice 1 krajinu plošin a plochých pahorkatin - patří sem mírně zvlněné partie zemědělské krajiny v jihozápadní části území.

V detailu má krajina řešeného území ovšem podstatně pestřejší strukturu využití, než by odpovídalo uvedeným typům, což souvisí především s různými převažujícími funkcemi v jeho dílčích partiích.

Rezidenční funkci plní především obytná zástavba Černovic, Horních a Dolních Heršpic, Přízřenic, Brněnských Ivanovic a Holásek, v níž dnes již většinou převažují prvky zástavby městského charakteru, místy však jsou dochované i prvky původní venkovské zástavby (např. v původních návesních prostorech Brněnských Ivanovic, starých Černovic, Přízřenic).

Ekonomická funkce se promítá v území v různých podobách - zejm. soustředěním velkého množství výrobních a skladových areálů (zejm. podél ulice Vídeňské, na Černovické terase, kolem ulice Olomoucké, mezi starými Černovicemi a přerovskou tratí, mezi ulicí Hněvkovského a Svatkou, kolem ulice Kaštanové a v bývalém těžebním prostoru u Brněnských Ivanovic), přítomností rozsáhlých nákupních center (zejm. Brno-jih, Olympia, Makro, Baumax), těžbou písků na Černovické terase a intenzivním zemědělským hospodařením (na řadě ploch v různých částech území).

Rekreační funkci plní především obě řeky a jejich nejbližší okolí (cyklostezky, vycházkové trasy), oblast Černovického hájku, Holásecká jezera a zahrádkové kolonie (v západní části území k Moravanům, ve svazích Černovické terasy aj.).

Významnou dopravní funkci má území především z hlediska dvou typů dopravy - silniční a železniční. Ze silniční dopravy jsou funkčně nejvýznamnější dálnice D1. Železniční dopravu reprezentují v území železniční trati na Břeclav, na Jihlavu, na Přerov a do Vlárského průsmyku.

Vodní toky jsou v území převážně uměle upravené, některé úseky toků však mají přirozený až přírodně blízký charakter (staré svratecké rameno u Přízřenic - Stará řeka, Ivanovický potok mezi Brněnskými Ivanovicemi a Holáskami a v zásadě i Svatka kolem Horních a Dolních Heršpic), příp. jsou místy patrné projevy samovolné renaturalizace (např. Černovický potok). Vodní nádrže jsou reprezentovány zejm. soustavou rybníků u Brněnských Ivanovic a Holásek (Holásecká jezera).

Plošně málo významně jsou v území zastoupené vzrostlé porosty dřevin, především v podobě liniových pásů, většinou v přímé vazby na vodní toky (Svatku, některé úseky Leskavy, Moravského potoka, Černovického potoka, Ivanovického potoka), soustavu vodních nádrží u Brněnských Ivanovic a Holásek (Holásecká jezera) aj. Nejvýznamnější plochou tohoto typu je ovšem Černovický hájek - největší dochovaný fragment lužního lesa na území města Brna.

Nejvýraznějším trendem poslední doby je přibývání zastavěných ploch, zejména na úkor zemědělské půdy.

6.2. Příčiny narušení krajiny

V rámci řešeného území lze specifikovat řadu negativních vlivů lidské činnosti na krajinu a její ekologickou stabilitu.

Z pohledu dlouhodobých vlivů na krajinu je problematický zejména dynamický proces rozšiřování zastavěného území, kdy dochází k nevratným nebo jen obtížně kompenzovatelným zásahům do reliéfu, půdy a vodního režimu území a kdy se zároveň zužuje prostor pro výskyt přirozené bioty území.

V neurbanizovaných partiích se na snížení ekologických a estetických hodnot krajiny podílí především dopravní zatížení a velkoplošné obhospodařování většiny zemědělské půdy. K nejzávažnějším negativním jevům zde patří:

- snížená propustnost krajiny;
- snížené biologické a krajinnotvorné funkce uměle regulovaných úseků vodních toků;
- celková nadměrná eutrofizace krajiny (obohacení živinami) spojená se šířením ruderalní (plevelné) vegetace a invazních druhů rostlin (např. akát, javor jasanolistý, netýkavka žlaznatá, topinambur);
- celkově nízké zastoupení ekologicky a esteticky významné vegetace.

6.3. Stupně ekologické stability

Míra aktuální ekologické stability krajinných segmentů je hodnocena pomocí následující šestistupňové klasifikace:

0. stupeň – území ekologicky zcela nestabilní, s absencí trvalé biotické složky:

V řešeném území všechny zastavěné a zpevněné plochy.

1. stupeň - území s velmi nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména orná půda.

2. stupeň - území s nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména málo kvalitní (eutrofizovaná) ladní bylinná a dřevinná společenstva, regulované úseky vodních toků bez kvalitní doprovodné vegetace, běžná doprovodná vegetace komunikací, zahrady, plochy veřejné zeleně.

3. stupeň - území se střední ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména porosty dřevin s významným zastoupením jak geograficky původních, tak i nepůvodních druhů dřevin v různém vzájemném poměru, regulované úseky vodních toků s vyvíjejícími se doprovodnými porosty dřevin, vodní nádrže se sníženou kvalitou vody a břehových porostů dřevin a přírodě blízká mokřadní společenstva.

4. stupeň - území s vysokou ekologickou stabilitou:

V řešeném území pouze fragmenty lužních porostů s přirozenou až přírodě blízkou dřevinnou skladbou (Černovický hájek, některé porosty kolem Holáseckých jezer).

5. stupeň - území s nejvyšší ekologickou stabilitou:

Obecně přírodní a přirozená společenstva, v řešeném území patrně nezastoupená (nejvíce se této charakteristice blíží nejcennější partie Černovického hájku).

6.4. Kostra ekologické stability

Prvky kostry ekologické stability (ekologicky významné segmenty krajiny - EVSK) tvoří mozaiku v současné době ekologicky relativně nejstabilnějších lokalit trvalé vegetace v krajině, bez ohledu na vzájemné vztahy a vazby. Mají zásadní význam pro ÚSES, neboť obvykle vytvářejí základní stavební kameny jeho tvorby.

Součástí kostry ekologické stability řešeného území jsou v první řadě plochy zvláště chráněných území a evropsky významné lokality (viz dále).

Dalším zdrojem pro vymezení ekologicky cenných lokalit v území je mapování biotopů pro účely vytváření soustavy Natura 2000 prováděné v letech 2001 – 2005, s dílčí aktualizací v následujících letech. Podle tohoto mapování se cennější biotopy nacházejí téměř výhradně ve společné údolní nivě Svatky a Svitavy mimo nivu jsou zastoupeny minimálně. K významnějším patří především fragmenty biotopů lužních lesů (L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy - u Ivanovického potoka nad a pod Brněnskými Ivanovicemi, L2.3 Tvrdé luhy nížinných řek - část Černovického hájku, část porostů kolem Holáseckých jezer, L2.4 Měkké luhy nížinných řek - část Černovického hájku, část porostů kolem Holáseckých jezer, porosty mezi Svatkou a Svitavou u soutoku, cennější úseky břehových porostů Svatky), případně mokřadní biotop M1.4 Říční rákosiny (Stará řeka u Přízřenic).

7. Limity využití území

7.1. Ochrana přírody a krajiny

7.1.1. Zvláště chráněná území

V řešeném území se nachází následující tři maloplošná zvláště chráněná území:

- přírodní rezervace Černovický hájek - lužní les s charakteristickou faunou a flórou v okrajových partiích svratecko-svitavské údolní nivy v severní části k. ú. Brněnské Ivanovice; výměra cca 11,8 ha;
- přírodní památka Rájecká tůň - tůň ve zbytku starého říčního ramene, s bohatými břehovými porosty a typickou faunou a mokřadní vegetací ve svratecko-svitavské údolní nivě v severozápadní části k. ú. Brněnské Ivanovice; výměra cca 0,1 ha.
- přírodní památka Holásecká jezera - soustava převážně menších vodních nádrží na Černovickém potoce v okrajových partiích svratecko-svitavské údolní nivy v k. ú. Holásky a Brněnské Ivanovice, ze západní strany Holásek a Brněnských Ivanovic; výměra cca 12,4 ha.

Všechna tři maloplošná ZCHÚ mají ochranná pásma, v případě přírodní rezervace stanovené zřizovacím předpisem a parcelně vymezené, v případě přírodních památek stanovená zákonem a vymezená obecně.

7.1.2. Natura 2000

Do řešeného území nezasahuje žádná ptačí oblast.

Do řešeného území zasahuje jedna evropsky významná lokalita (EVL) zařazená do národního seznamu - EVL CZ0620010 Modřické rameno, vymezená ve vazbě na koryto Staré řeky (v rámci řešeného území v k. ú. Přízřenice) a chránící stanoviště "Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitriche-Batrachion".

7.1.3. Památné stromy

V řešeném území nejsou vyhlášeny žádné památné stromy.

7.1.4. Významné krajinné prvky

V řešeném území jsou ze zákonem č. 114/1992 Sb. taxativně vyjmenovaných významných krajinných prvků (VKP) zastoupeny lesy, vodní toky, rybníky a údolní nivy. Možnost přesné identifikace těchto obecně vyjmenovaných VKP je ztížena absencí jednoznačného legislativního výkladu pojmů les, vodní tok, rybník, údolní niva.

Kromě taxativně vyjmenovaných VKP se v území nacházejí čtyři VKP registrované dle § 6 zákona č. 114/1992 Sb.:

- VKP Drnovická pískovna - lokalita profilu čtvrtohorních sedimentů tzv. tuřanské terasy s třetihorními brněnskými písky v areálu černovických pískoven, v k. ú. Černovice - významná geologická lokalita;
- VKP Pískovcová stěna - lokalita profilu čtvrtohorních sedimentů tzv. tuřanské terasy s třetihorními brněnskými písky v areálu černovických pískoven, v k. ú. Černovice - významná geologická lokalita;
- VKP Holásecká pískovna - lokalita profilu fluviálních písčitých štěrků až písků tzv. tuřanské terasy v bývalé pískovně v k. ú. Holásky - významná geologická lokalita;
- VKP Stará řeka - lokalita starého neudržovaného ramene řeky Svratky s břehovými porosty, v k. ú. Přízřenice - významné hnízdiště ptactva, potenciální místo rozmnožování obojživelníků.

7.1.5. Ochrana krajinného rázu

Krajinný ráz území je chráněn pouze obecně ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb.

Území se speciální (zvýšenou) ochranou krajinného rázu do řešeného území nezasahují.

7.2. Územně analytické podklady

Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizace 2014 (aktualizované ÚAP) obsahují mj. Výkres limitů využití území - omezení vyplývající z právních předpisů, ve kterém jsou limity využití území rozčleněny do tematických skupin - Ochrana území využitelných přírodních zdrojů, Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně, Ochrana památek a kulturních hodnot, Ochrana území před záplavami, Ochrana hlavních tras inženýrských sítí, Ostatní ochrana území.

Ze skupiny Ochrana území využitelných přírodních zdrojů jsou v území zastoupeny:

- výhradní ložiska nerostných surovin - písky v k. ú. Černovice, cihlářské hlíny v k. ú. Přízřenice (přesah z modřického katastru);
- chráněná ložisková území - cihlářské suroviny Modřice (přesah do k. ú. Přízřenice v jihozápadní části území);
- dobývací prostory nerostných surovin - dobývací prostory pískoven v Černovicích (5 dobývacích prostorů), dobývací prostor modřické cihelny - zasahuje do přízřenického katastru v jihozápadní části území;

Ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně jsou v území zastoupeny:

- maloplošná zvláště chráněná území - viz výše (kapitola 7.1.),

- ochranná pásma maloplošných zvláště chráněných území - viz výše (kapitola 7.1.),
- registrované významné krajinné prvky - viz výše (kapitola 7.1.),
- Natura 2000 - evropsky významné lokality - viz výše (kapitola 7.1.),
- významná zeleň dle Vyhlášky města Brna - řada plochy převážně parkově upravené zeleně v zastavěných územích.

Ze skupiny Ochrana památek a kulturních hodnot jsou v území zastoupeny:

- vesnická památková zóna - centrum Brněnských Ivanovic;
- ochranné pásmo městské památkové rezervace - v severní části území (části k. ú. Černovice a Horní Heršpice);
- objekty zapsané v ústředním seznamu kulturních památek - kino Avia (Slovan) v Černovicích, budova psychiatrické léčebny v Černovicích, zámek v Brněnských Ivanovicích, sochy sv. Floriana a sv. Jana Nepomuckého na ulici Saidově v Brněnských Ivanovicích, dvě venkovské usedlosti na Ivanovickém náměstí, kaple na ulici Tuřanské v Brněnských Ivanovicích, pamětní kámen u polní cesty poblíž ulice Jahodové v Brněnských Ivanovicích, průčelí kostela sv. Klementa Marii Hofbauera v Horních Heršpicích, průčelí městského domu na ulici Výpravní v Horních Heršpicích, kaple sv. Kateřiny Sienské na Jižním náměstí v Dolních Heršpicích, boží muka na ulici Bernáčkové v Dolních Heršpicích, kostel sv. Markéty v Přízřenicích, dvoje boží muka v Přízřenicích, pomník Rudé armády v Přízřenicích;

Ze skupiny Ochrana území před záplavami jsou v území zastoupeny:

- stanovená záplavová území - záplavová území Q_{100} v údolní nivě Svratky a Svitavy (zasahuje do všech řešených k. ú., z toho do k. ú. Černovice jen okrajově) a v údolích Leskavy a Moravanského potoka,
- stanovená aktivní zóna záplavového území - části stanovených záplavových území v údolní nivě Svratky a Svitavy a v údolí Leskavy.

Ze skupiny Ochrana hlavních tras inženýrských sítí jsou v území zastoupena:

- bezpečnostní pásma plynovodů VTL - zejm. v k. ú. Brněnské Ivanovice, Holásky a Dolní Heršpice (jižně od dálnice D1, v údolní nivě a podél Leskavy),
- chrlickém katastru (zejm. podél dálnice D2 a podél jižní obchvatové komunikace,
- ochranná pásma elektrických vedení VVN a VN - celkově hojně,
- ochranná pásma silnic a dálnic - ochranná pásmo dálnic D1 a D2 a ochranná pásma některých dalších významnějších silnic,
- ochranná pásma železnice - u všech zastoupených tratí,
- ochranná pásma letišť - ochranná pásma civilního letiště Brno-Tuřany,
- ochranná pásma elektronické komunikační sítě - různá vzdušná pásma

Ze skupiny Ostatní ochrana území sítí jsou v území zastoupena:

- pásma hygienické ochrany - vyhlášená - PHO letiště zasahující od východu do prostoru mezi Horními a Dolními Heršpicemi,
- ochranná pásma zařízení řízení letového provozu - kolem letiště (přibližně východní polovina území).

Pro řešení Plánu ÚSES jsou kromě limitů ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně podstatná především ochranná pásma inženýrských sítí výrazně ovlivňující možnosti výsadeb a také záplavové území a jeho aktivní zóna s obecně významným vlivem na přípustnost využití území.

8. Analýza podkladů

8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability

Do analýzy byly zahrnuty všechny aktuálně směrodatné podklady zabývající se vymezením ÚSES v řešeném území.

Ve vyhlášce ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. se hovoří pouze o dvou typech dokumentací ÚSES – o plánech sloužících k vymezení ÚSES (§ 2) a o projektech sloužících k vytváření ÚSES (§ 4). Skutečnost je ovšem daleko složitější, neboť dokumentací a podkladů obsahujících ÚSES vzniká celá řada typů. V zásadě lze všechny typy dokumentací a jiných podkladů obsahujících ÚSES členit na:

- samostatné dokumentace a podklady ÚSES;
- jiné dokumentace a podklady obsahující ÚSES.

Samostatné dokumentace ÚSES jsou takové dokumentace, kde je ÚSES jediným hlavním předmětem řešení, což vyplývá obvykle i z názvu příslušných dokumentací. Pro řešení území byly pořizovatelem poskytnuty podstatné části zpracovaných dokumentací realizačních projektů dílčích skladebných částí ÚSES. Kromě toho existují i původní generely lokálního územního systému ekologické stability z let 1992 a 1993 (Kolářová a spol., Ekologické projektování, Brno), jejichž řešení však již dnes nelze považovat za aktuálně směrodatné (byť některé dílčí informace z těchto generelů jsou stále využitelné).

Jiných dokumentací obsahujících ÚSES je vícero typů. Z nich podstatné jsou především ty dokumentace, které se na vymezení ÚSES podílejí aktivním způsobem a zpřesňují či mění vymezení ÚSES oproti podkladovým materiálům a zároveň zvyšují závaznost jeho vymezení. Zásadními typy takovýchto dokumentací jsou především územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ).

8.2. Přehled analyzovaných podkladů

Analyzovanými podklady jsou:

- Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 - digitální data;
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 3. 4. 2015 - digitální data;
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Holásky (AQUATIS a. s., 2000, Brno);
- Realizace skladebných částí ÚSES - Část regionálního biocentra Ráječek (Ing. Petr Kučera - Ekologická dílna Brno, 2010, Brno);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Lokální biokoridor Heršpická Leskava (Ing. Boleslav Jelínek, 2011, Ořechov);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Realizace biocentra v k. ú. Dolní Heršpice (Ing. Boleslav Jelínek, 2012, Ořechov);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - Regionální biocentrum Stará řeka (Ing. Boleslav Jelínek, 2012, Ořechov);
- Realizace interakčního prvku v k. ú. Horní Heršpice (AGERIS, s. r. o., 2012, Brno);

8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích

8.3.1. Odvětvový podklad OPK

Aktuálně hlavním směrodatným podkladem pro návrh nadregionálního a regionálního ÚSES na území celého Jihomoravského kraje je Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 (dále jen "Odvětvový podklad OPK"), tvořící součást poskytovaných údajů o území v rámci územně analytických podkladů. Grafická část je zpracována a poskytována digitálně, ve formátu SHP. Podrobnost zpracování odpovídá měřítku 1 : 100 000.

Nadregionální úroveň ÚSES není dle Odvětvového podkladu OPK v území zastoupená.

Regionální úroveň ÚSES je dle Odvětvového podkladu OPK v území zastoupená dvěma regionálními biocentry (RBC) a třemi regionálními biokoridory (RBK). Příslušnými RBC a RBK jsou:

- regionální biocentrum 210 Černovický hájek - situované v podobě schematicky vymezené plochy v údolní nivě Svitavy v prostoru mezi řekou Svitavou, "přerovskou" železniční tratí a dálnicí D1, víceméně v severozápadním rohu k. ú. Brněnské Ivanovice;
- regionální biocentrum 238 Soutok Svatky a Svitavy - situované v podobě schematicky vymezené plochy v údolní nivě kolem soutoku Svatky a Svitavy v jižní části území (k. ú. Přízřenice, Dolní Heršpice a Holásky), s pokračováním na území města Modřice;
- regionální biokoridor RK 1470 - vedený v podobě schematické linie ve vazbě na tok řeky Svitavy z RBC 210 Černovický hájek k severu (po západním okraji černovického katastru), mimo řešené území;
- regionální biokoridor RK 1485 - vedený v podobě schematické linie ve vazbě na tok řeky Svatky z RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy k severu až severozápadu (k. ú. Dolní Heršpice a Horní Heršpice), mimo řešené území;
- regionální biokoridor RK 1494 - vedený v podobě schematické linie ve vazbě na tok řeky Svitavy středem řešeného území a propojující RBC 210 Černovický hájek a RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy.

8.3.2. Územní plán města Brna

Územní plán města Brna (dále jen "ÚPmB") prošel relativně nedávno rozsáhlou aktualizací zahrnující i zásadní změny celkového řešení a vymezení ÚSES. Tato aktualizace ovšem byla zrušena a řešení ÚSES se vrátilo k původní podobě v ÚPmB z roku 1994.

Stávající platné řešení ÚSES v ÚPmB je poněkud znepřehledněno vlivem několika faktorů, mezi nimiž k nejdůležitějším patří:

- chybějící rozlišení hierarchických úrovní ÚSES - nejsou vzájemně rozlišeny nadregionální, regionální a místní úroveň ÚSES, takže u jednotlivých skladebných částí není zcela jednoznačně patrné, ke které úrovni patří;
- chybějící vymezení skladebných částí ÚSES v plochách ZCHÚ - v případě ploch ZCHÚ tak není zcela jednoznačně zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES (bráno do důsledků je fakticky řešení ÚSES v prostorech ZCHÚ přerušeno);
- chybějící individuální identifikátory (označení) jednotlivých skladebných částí ÚSES - absence identifikátorů ztěžuje orientaci v řešení ÚSES;
- nespojitost grafického vymezení ÚSES - jednotlivé skladebné části ÚSES na sebe často přímo nenavazují (vesměs jde o přerušování dopravními stavbami), což vyvolává pochybnosti o příslušnosti mezilehlých prostorů do ÚSES.

I přes uvedené negativní faktory však lze koncepci řešení ÚSES v ÚPmB v rámci řešeného území dostatečným způsobem interpretovat.

Regionální úroveň ÚSES je v rámci území řešena v souladu s koncepčním řešením Odvětvového podkladu OPK. Shodná je celková poloha obou regionálních biocenter a shodné jsou i trasy regionálních biokoridorů. Vymezení obou biocenter se v detailu vcelku logicky liší - v ÚPmB jsou biocentra poněkud menší (významněji v případě RBC 210 Černovický hájek, z něhož je vyjmuta enkláva s areálem zemědělské farmy Ráječek a bývalý areál spojů). Vymezení příslušných částí biokoridorů je přesnější - jde o dílčí plochy, místy (v případě RK 1470 a zejm. RK 1485) s vloženými lokálními biocentry.

Řešení místní úrovně ÚSES je v ÚPmB poněkud chaotické.

Jasně rozlišitelná je větev místního ÚSES vedená ve vazbě na tok Leskavy západní částí řešeného území, s lokálním biocentrem u křížení dálnice D1 s železniční tratí na Břeclav. Biocentrum je propojené lokálním biokoridorem přes severní část zastavěného území Dolních Heršpic na regionálním biokoridorem na toku Svratky. Druhý lokální biokoridor, přerušovaný tělesy významnějších komunikací směřuje proti toku Leskavy mimo řešené území, do bohunického katastru.

Méně zřetelná je větev místního ÚSES vedená z RBC 210 Černovický hájek ve vazbě na tok Černovického potoka a na něm vybudovanou soustavu vodních nádrží (Holásecká jezera) k jihu. Větev v řešeném území zahrnuje dva fragmenty lokálního biokoridoru, část lokálního biocentra a rozsáhlejší plochu přírodní památky Holásecká jezera, u níž se lze z logiky věci domnívat, že tvoří součást této větve ÚSES.

Nespojitý návrh místního ÚSES obsahuje ÚPmB v severní až severovýchodní části řešeného území, převážně v černovickém katastru. V nepřímé návaznosti na regionální biokoridor RK 1470 je vedena "slepá" větev místního ÚSES tvořená lokálním biokoridorem přes plochy zeleně a zahrad mezi zástavbou Starých a Nových Černovic a lokálním biocentrem umístěným na poli u Nových Černovic, ze západní strany ulice Černovické. Další "slepá" větev místního ÚSES nepřímo navazuje na RBC 210 Černovický hájek, ze kterého je veden lokální biokoridor po ulici Vinohradské (po stávající komunikaci, v ÚPmB navržené k přeložení) a následně zarostlým úvozem s cestou uvnitř zahrádkové lokality ve svazích nad Vinohradskou do lokálního biocentra v akátovém remízu pod horní hranou Černovické terasy. Na plošině Černovické terasy jsou navrženy dva lokální biokoridory - jeden vstupující do území ze slatinského katastru (vedený od Stránské skály), podél ulice Olomoucké, u níž je také slepě ukončený, a druhý umístěný přibližně u ulice Průmyslové, bez jakýchkoliv návazností.

8.3.3. Pozemkové úpravy

Dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ), příp. jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) řešících společná zařízení jsou v současnosti nejběžnějším nástrojem pro jednoznačné vymezení skladebných částí ÚSES mimo zastavěná a rozvojová území sídel a rozsáhlejší lesní celky.

V řešeném území je dokumentace pozemkových úprav zpracována pouze pro k. ú. Holásky (bez souvisle zastavěného území a z východní strany navazujícího bývalého těžebního prostoru), s dokončením v roce 2000 (KoPÚ Holásky).

Výsledkem řešení KoPÚ Holásky je z pohledu ÚSES jednoznačné pozemkové vymezení některých skladebných částí místní úrovně ÚSES - části biokoridoru podél řeky Svitavy (v KoPÚ není uvedena žádná bližší identifikace biokoridoru, ale z kontextu vyplývá, že jde o součást regionálního biokoridoru RK 1494), částí biocentra u křížení Svitavy s dálnicí D2 Svitavy (v KoPÚ není uvedena žádná bližší identifikace biocentra, ale z kontextu vyplývá, že jde o součást regionálního biocentra 238 Soutok Svratky a Svitavy) a několika interakčních prvků (úzké pásy podél většiny stávajících i navržených cest v údolní nivě).

9. Řešení plánu ÚSES

9.1. Základní zásady koncepce

Základem koncepce řešení Plánu ÚSES je respektování potenciálních i aktuálních přírodních a antropogenních podmínek území. S tím souvisejí následující základní principy a atributy koncepce řešení:

- různá míra zohlednění řešení ÚSES v podkladech na základě jejich zevrubné analýzy (viz výše);
- použití principu tvorby ucelených větví ÚSES;
- zohlednění aktuálního stavu krajiny a jejího vegetačního krytu - přednostní situování skladebných částí ÚSES do stávajících ekologicky cenných partií území nebo ladem ležících ploch, s využitím mapových podkladů, ortofotosnímků a vlastního terénního průzkumu
- minimalizace zásahů do urbanizovaných území;
- respektování zásadních stávajících i plánovaných antropogenních zásahů do krajiny (zejm. aktuálně platných limitů využití území a rozvojových ploch a koridorů dle ÚPmB a aktualizovaných ÚAP);
- zohlednění metodickými nástroji předepsaných limitujících funkčních a prostorových parametrů, stanovených pro jednotlivé typy skladebných částí ÚSES s ohledem na jejich biogeografický význam a předpokládaný způsob využití;
- zohlednění vlastnických vztahů k pozemkům.

9.2. Nadregionální ÚSES

9.2.1. Celková koncepce

Nadregionální úroveň ÚSES není v území zastoupená žádnou skladebnou částí.

9.3. Regionální ÚSES

9.3.1. Celková koncepce

Regionální úroveň ÚSES je v území zastoupená dvěma regionálními biocentry (RBC) a třemi regionálními biokoridory (RBK). Příslušnými RBC a RBK jsou:

- regionální biocentrum 210 Černovický hájek - situované v údolní nivě Svitavy v severozápadním rohu k. ú. Brněnské Ivanovice;
- regionální biocentrum 238 Soutok Svatky a Svitavy - situované v údolní nivě kolem soutoku Svatky a Svitavy v jižní části území (k. ú. Přízřenice, Dolní Heršpice a Holásky);
- regionální biokoridor RK 1470 - vedený ve vazbě na tok řeky Svitavy z RBC 210 Černovický hájek k severu (při západním okraji černovického katastru), mimo řešené území;
- regionální biokoridor RK 1485 - vedený ve vazbě na tok řeky Svatky z RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy k severu až severozápadu (k. ú. Dolní Heršpice a Horní Heršpice), mimo řešené území;

- regionální biokoridor RK 1494 - vedený ve vazbě na tok řeky Svitavy středem řešeného území a propojující RBC 210 Černovický hájek a RBC 238 Soutok Svratky a Svitavy.

9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter

Vymezení RBC 210 Černovický hájek je převzato z územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)", zpracované v letošním roce, s rozšířením o přilehlou částečně zpustlou zahrádkovou kolonii u dálnice D1.

Citovaná územní studie navazovala na územní studii „Prověření územních dopadů úpravy vedení trasy VMO v jihovýchodní části města Brna“ z roku 2013, která prověřila možnosti vedení nové trasy Velkého městského okruhu (VMO) v příslušném sektoru města tak, aby výstavba VMO byla nezávislá na postupu realizace přestavby železničního uzlu Brno (ŽUB). Nejvýraznějším dopadem řešení studie „Prověření územních dopadů úpravy vedení trasy VMO v jihovýchodní části města Brna“ do území je protnutí plochy RBC 210 Černovický hájek ve vymezení v ÚPmB nově odkloněnou návrhovou trasou Bratislavského přivaděče (Bratislavské radiály).

V rámci územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)" tudíž byla prověřována možnost přesunu RBC 210 Černovický hájek do jiné polohy, nebo úprava jeho vymezení, při prověření reálnosti navržených změn.

Z řešení územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)" vyplynuly z pohledu pozice a vymezení RBC 210 Černovický hájek následující zásadní závěry:

- poloha RBC 210 Černovický hájek je daná a jeho posun jižním nebo severním směrem je systémově nevhodný a územně neřešitelný;
- některé z prověřovaných variant dopravního řešení (varianty A, D a E) umožňují vymezení RBC 210 Černovický hájek v původní poloze při zachování dostatečných funkčních parametrů biocentra;
- v kombinaci s dopravním řešením je celkově nejvýhodnější varianta E.

Ve vazbě na řešení a závěry územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)" je základem vymezení RBC 210 Černovický hájek v Plánu ÚSES jeho vymezení ve variantě E citované studie, se zúžením v prostoru předpokládaného mostního tělesa Bratislavského přivaděče. V Plánu ÚSES je biocentrum navíc rozšířeno o částečně zpustlou zahrádkovou kolonii navazující z východní až jihovýchodní strany na plochu přírodní rezervace Černovický hájek. K hlavním důvodům patří částečná zpustlost zahrádek (zarůstání náletem z přilehlého lužního lesa), příslušnost některých pozemků do vlastnictví města a možnost vytvoření kompaktnější hranice biocentra. Jako kompromisní, graficky ovšem nevyjádřené řešení připadá v úvahu selektivní výběr z pozemků zahrádkové kolonie pro jejich začlenění biocentra.

V případě RBC 238 Soutok Svratky a Svitavy je základem pro jeho vymezení v Plánu ÚSES platné vymezení v ÚPmB. Vymezení v ÚPmB je ovšem v detailu málo přesné, a to jak ve vztahu k parcelaci v katastrálních mapách, tak i ve vztahu k aktuálnímu stavu využití území. Kromě drobnějších zpřesnění průběhu hranic biocentra jsou provedeny i některé výraznější změny v jeho vymezení:

- redukce v severní části (v k. ú. Dolní Heršpice) o plochu začleněnou do ohrazeného zemědělsky využívaného areálu, přičemž přilehlý úsek toku Svratky s doprovodnými porosty je nově začleněn do regionálního biokoridoru RK 1485;
- redukce o výrobní areál mezi Svratkou a Starou řekou (Mlýnským náhonem) u Přízřenic;
- rozšíření o stávající plochu zeleně (ve vlastnictví města, částečně charakteru louky se stromy a částečně téměř lesního charakteru) z jižní strany Přízřenic a o navazující břehové a doprovodné porosty podél Staré řeky (Mlýnského náhonu) dle jejich skutečného rozsahu;

- redukce o intenzivně využívané rekreační zázemí obchodního centra Olympia na levém (východním) břehu Svatky v k. ú. Přízřenice.

Zvažována byla i některá další rozšíření biocentra na navazující zemědělské pozemky v údolní nivě jižně od Přízřenic a mezi Přízřenicemi a Dolními Heršpicemi, ale na základě vyjádření odboru životního prostředí ÚMČ Brno-jih bylo od těchto rozšíření upuštěno.

Uvedené změny ve vymezení RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy reflektují reálnou situaci v území a nemají podstatnější vliv na jeho funkční parametry (dostatečnou výměru, reprezentativní stanoviště a cílové reprezentativní ekosystémy). Biocentrum v daném vymezení navazuje na vymezení další části biocentra na území města Modřice obsažené v návrhu územního plánu Modřice.

9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů

Vymezení všech regionálních biokoridorů vychází z jejich vymezení v ÚPmB s tím, že nejsou zvlášť vylišována vložena lokální biocentra, že je vymezení provedeno spojitě (odstraněna jsou původní přerušení) a že je vymezení místy upraveno dle reálné situace v území.

V případě regionálního biokoridoru RK 1470 je vymezení v jižní části (jižně od ulice Černovické), v návaznosti na RBC 210 Černovický hájek převzato z výše citované územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)". Dále k severu je vymezení vesměs víceméně totožné s vymezením v ÚPmB, s několika drobnými upřesněními a s jedním dílčím významnějším rozšířením o zahrádkovou kolonii mezi železniční tratí a Novou Mosilanou. Těleso železniční trati v daném vymezení v případě jejího zachování nelze považovat za součást biokoridoru (je do něho zahrnuto pouze z formálních důvodů - přehlednější grafické zobrazení). Pro vložena lokální biocentra jsou potenciálně vhodné zejména plocha z jižní strany ulice Černovické (s větší částí mimo řešené území, v komárovském katastru - viz též doporučení citované územní studie) a plocha výrazného rozšíření v prostoru zahrádkové kolonie mezi garážemi při ulici Řehořově a areálem Nové Mosilany.

V případě regionálního biokoridoru RK 1485 vychází vymezení v Plánu ÚSES z řešení ÚPmB, od kterého se však liší řadou menších či větších úprav. K významnějším úpravám (kromě spojení do jedné plochy) patří především:

- redukce o části novějších areálů koupacího biotopu a Jižanského dvorku v Horních Heršpicích (původně zahrnuto do vloženo biocentra);
- redukce v levobřeží Svatky (naproti Dufkovu nábřeží a dále k jihovýchodu vázaná na skutečný průběh zdvojené cyklostezky;
- rozšíření o plochu realizovaného interakčního prvku mezi řekou Svatkou a areálem koupacího biotopu v k. ú. Horní Heršpice;
- rozšíření do pravobřežní části zemědělsky využívané údolní nivy Svatky severně od ulice Sokolovy (k. ú. Horní Heršpice) dle rozsahu aktivní zóny záplavového území;
- oboustranné rozšíření jižně od ulice Sokolovy kopírující rozsah návrhových ploch krajinné zeleně v ÚPmB;
- redukce v levobřeží na pomezí k. ú. Horní Heršpice a Dolní Heršpice o zastavěnou plochu rodinného domu s nejbližším zázemím);
- redukce v levobřeží jižně od dálnice D1 (k. ú. Dolní Heršpice) dle rozsahu zpevněných ploch a průběhu cyklostezky kolem obchodního centra Brno-jih;
- rozšíření kolem ústí Leskavy do Svatky (při ulici Bernáčkově v Dolních Heršpicích) o stávající plochy zatravněné zemědělské půdy a zeleně (zčásti ve vlastnictví města);
- prodloužení o redukovanou část RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy (viz výše) a navazující oboustranná mírná redukce dle skutečného průběhu cyklostezek.

Pro vložena lokální biocentra jsou potenciálně vhodné zejména plochy výraznějších místních rozšíření - plocha kolem ústí Leskavy a plocha ze severní strany dálnice D1. Dále směrem do města jsou ovšem podmínky pro umístění vloženo lokálních biocenter výrazně

omezené a vyžadovaly by výraznější zásah do stabilizovaných zastavěných ploch a tím pádem i do celkového řešení ÚPmB.

V případě regionálního biokoridoru RK 1494 je vymezení v severní části (severně od dálnice D1), v návaznosti na RBC 210 Černovický hájek víceméně převzato z výše citované územní studie "Prověření širších vztahů pro vymezení náhradní plochy regionálního biocentra územního systému ekologické stability Černovický hájek (RBC 210)", s dílčím rozšířením o náletový porost dřevin v pravobřeží Svitavy u dálniční křižovatky (které je v souladu s platným řešením ÚPmB). Dále k jihu vymezení z řešení ÚPmB, od kterého se však liší řadou menších či větších úprav. K významnějším úpravám patří především:

- rozšíření v pravobřeží Svitavy z jihovýchodní strany dálniční křižovatky (k. ú. Dolní Heršpice) na pozemky ve vlastnictví města využívané jako orná půda;
- rozšíření v pravobřeží Svitavy mezi tělesem nadjezdu k nákupnímu centru Brno-jih, dálnicí D2 a řekou Svitavou (k. ú. Dolní Heršpice) na pozemky využívané jako orná půda (převážně ve vlastnictví města);
- rozšíření v levobřeží Svitavy nad křížením s dálnicí D2 (k. ú. Holásky a Brněnské Ivanovice) kopírující rozsah návrhových ploch krajinné zeleně v ÚPmB.

Pro vložená lokální biocentra jsou potenciálně vhodné zejména plochy výraznějších místních rozšíření - plocha nad křížením s dálnicí D2, plocha z jihovýchodní strany dálniční křižovatky a plocha severně od ulice Kaštanové.

Uvedené změny ve vymezení regionálních biokoridorů jsou obecně motivovány především úsilím o maximálně možné reálné využití ploch pro zabezpečení funkčnosti biokoridorů.

9.4. Místní ÚSES

9.4.1. Celková koncepce

Řešení místní úrovně ÚSES vychází z aktuálně platného řešení ÚPmB jen ve velmi omezené míře. Koncepčně přebírá v plné míře pouze jedinou větev místního ÚSES - větev vázanou na tok Leskavy. Další původně ucelená větev místního ÚSES vázanou na tok Černovického potoka a Holásecká jezera je nově výrazně zkrácena. Koncepčně problematický návrh místního ÚSES v severní až severovýchodní části řešeného území (na Černovické terase a dále směrem ke Svitavě) je zrušený kompletně.

Plán ÚSES řešeného území v důsledku výše uvedeného obsahuje v konečné podobě vymezení pouze dvou lokálních biocenter a dvou lokálních biokoridorů, doplněných o vymezení 19 interakčních prvků.

9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES

Jedinou ucelenou větví místního ÚSES procházející řešeným územím je větev hydrofilního charakteru vázaná na tok Leskavy a vedená od prostoru kolem ústí Leskavy do Svratky uprostřed řešeného území (v k. ú. Dolní Heršpice), kde se napojuje na regionální biokoridor RK 1485, celkově k severozápadu až západu. Řešené území opouští jižně od ulice Bohunické a pokračuje dále v k. ú. Bohunice.

V navržené podobě v Plánu ÚSES větev místního ÚSES na Leskavě sestává v řešeném území ze:

- dvou lokálních biokoridorů - LBK 7 a LBK 8 (pokračujícího mimo řešené území v k. ú. Bohunice);
- jednoho lokálního biocentra - LBC 9 Dolnoheršpické záhumení;

Koncepčně je větev převzata z ÚPmB. Oproti ÚPmB je zásadně změněna poloha příslušného biocentra a podstatně je upraveno vymezení a v jednom úseku i změněna tras příslušných biokoridorů.

Biocentrum LBC 9 Dolnoheršpické záhumení je přesunuto z původní polohy u křižení dálnice D1 s železniční tratí na Břeclav výrazně blíže k zástavbě Dolních Heršpic. Hlavním důvodem pro změnu polohy jsou podstatně reprezentativnější stanoviště (větší rozsah podmáčených poloh), k podpůrným argumentům pak patří především větší zastoupení pozemků ve vlastnictví města (navíc již s realizovanými zatravněními a výsadbami) a menší dotčení ochrannými pásmy technické infrastruktury (velká část původní plochy biocentra je v ochranných pásmech nadzemních elektrovedů).

V případě lokálního biokoridoru LBK 7 dochází k výraznému rozšíření v úseku mezi LBC 9 Dolnoheršpické záhumení a Havránkovou ulicí vázanému na městské pozemky.

V případě lokálního biokoridoru LBK 8 je provedeno vícero významnějších úprav:

- spojení do jedné plochy i přes prostory původních přerušení železničním koridorem, dálnicí D1 a Vídeňskou ulicí;
- rozšíření v úseku mezi LBC 9 Dolnoheršpické záhumení a původně vymezeným biocentrem v ÚPmB vázané na městské pozemky s realizovanými zatravněními a výsadbami;
- přeložka trasy v úseku ze severovýchodní strany dálniční křižovatky (D1 x Vídeňská ulice) vázaná na skutečný průběh koryta Leskavy;
- rozšíření v prostoru podjezdu železniční trati na Jihlavu pod dálniční křižovatkou vázané na skutečný průběh koryta Leskavy;
- redukce vymezení v severozápadní části příslušného úseku o přesah do parcely železniční trati na Jihlavu a část souběžné cesty;
- rozšíření o ladem ležící plochu na převážně městských pozemcích mezi zahrádkovou lokalitou pod ulicí Bohunickou a cestou na levém břehu Leskavy.

V případě větve místního ÚSES vázané na tok Černovického potoka je zrušeno její napojení přes soustavu Holáseckých jezer na RBC 210 Černovický hájek a větev je ve směru od jihu nově ukončena v LBC 4 U Holásek (tak, aby byla zachována návaznost s řešením ÚSES v k. ú. Chrlice obsaženým v Plánu ÚSES pro katastrální území Dvorská, Tuřany a Chrlice z roku 2014). Hlavním důvodem pro tuto zásadní změnu jsou plány na zvýšené rekreační využití oblasti Holáseckých jezer ze strany představitelů ÚMČ Brno-Tuřany, reagující na aktuálně neutěšený stav území stejnojmenné přírodní památky. Namísto ucelené větve místního ÚSES je tak v oblasti Holáseckých jezer po dohodě s pořizovatelem Plánu ÚSES vymezeno jen několik interakčních prvků, kopírujících vymezení lokalit přírodní zóny z dokumentace Plán revitalizace Holáseckých jezer z roku 2012.

Jako určitá kompenzace za uvedené zrušení části větve místního ÚSES je oproti ÚPmB navrženo rozšíření lokálního biocentra LBC 4 U Holásek západním směrem na plochu orné půdy přiléhající ke stávajícímu porostu lužního lesa (ze dvou dotčených parcel jedna ve vlastnictví města).

Hlavním důvodem pro zrušení biocenter a biokoridorů v severní až severovýchodní části řešeného území (na Černovické terase a dále směrem ke Svitavě) je nemožnost vytvoření reálného funkčního řešení (jak s ohledem na různorodé stanovištní podmínky, tak i ohledem na stávající využití území a další předpokládaný rozvoj zástavby).

9.4.3. Interakční prvky

Síť biocenter a biokoridorů je nezbytným základem ekologické stability krajiny. Tato síť je dále doplněna soustavou interakčních prvků (IP).

U soustavy navržených interakčních prvků neexistuje přímá návaznost na řešení ÚPmB, nebo územní plán vymezení interakčních prvků neobsahuje.

Pro návrh interakčních prvků nejsou ve všech částech území rovnocenné podmínky. Interakční prvky jsou obecně přednostně navrhovány mimo zastavěná území sídel a rozvojové stavební plochy. Z uvedeného důvodu jsou navržené interakční prvky v rámci řešeného území soustředěny pouze do tří katastrů - k. ú. Brněnské Ivanovice, k. ú. Holásky a k. ú. Přízřenice.

V případě k. ú. Holásky byla řada interakčních prvků parcelně vymezena v rámci zpracování návrhu pozemkové úpravy, vesměs v podobě navržených úzkých zatravněných pásů s výsadbou dřevin či bez nich. Po dohodě s pořizovatelem Plánu ÚSES nebyla většina z těchto pásů jako interakční prvky do Plánu ÚSES zahrnuta, a to jednak s ohledem na jejich nedostatečné šířkové parametry (2 - 3 m) neumožňující reálně významnější výsadbu dřevin a jednak s ohledem na stávající způsob hospodaření, který nepředpokládá realizaci navržených cest a tím pádem ani pásů souběžné zeleně. Výjimku tvoří již z větší části realizovaný zatravněný pás se stromořadím ovocných dřevin (jabloně, třešně, hrušně) podél asfaltové účelové komunikace z Holásek k nadezdu nad dálnicí D2 (IP HO03) a dvě nevelké supiny dřevin v poli pod zástavbou Holásek směrem do chrlického katastru (IP HO07 a IP HO08).

Soustavou interakčních prvků jsou rovněž nahrazeny části zrušené původní větve místního ÚSES na toku Černovického potoka a v prostoru Holáseckých jezer (viz výše) v k. ú. Brněnské Ivanovice (IP BI01, IP BI02 a IP BI03) a v k. ú. Holásky (IP HO01 a IP HO02).

Další vymezené interakční prvky jsou podobně jako výše popsané IP navržené ve vazbě na vodní toky, na stávající porosty dřevin, či podél účelových komunikací.

K interakčním prvkům navrženým ve vazbě na vodní toky a jejich doprovodné porosty patří IP BI04 a IP BI05 v k. ú. Brněnské Ivanovice (Ivanovický potok), IP HO04 v k.ú. Holásky (Ivanovický potok) a IP PR01 a IP PR02 v k. ú. Přízřenice (Moravanský potok).

Stávajících porostů dřevin využívá návrh interakčních prvků IP BI06, IP BI07 a IP BI08 v k. ú. Brněnské Ivanovice a IP HO05 v k. ú. Holásky, jako liniové zeleň podél komunikací jsou navrжены interakční prvky IP HO06 v k. ú. Holásky a IP PR03 v k. ú. Přízřenice.

Označení interakčních prvků v rámci Plánu ÚSES je kombinací zkratky IP, zkratky příslušného katastru (BI = Brněnské Ivanovice, HO = Holásky, PR = Přízřenice) a čísla. Číselná řada IP je utvořena pro každý katastr zvlášť, tzn. že v každém z katastrů začíná od 01 (IP BI01..., IP HO01..., IP PR01). Zasahuje-li vymezení některého interakčního prvku v rámci řešeného území do více katastrů, je IP zařazen do číselné řady v tom katastru, kterému náleží jeho největší část.

Návrh soustavy interakčních prvků má v zásadě doporučující charakter. Jeho hlavním cílem je využití hlavních současných možností, které krajina řešeného území poskytuje, aby se v první fázi alespoň udržela a v budoucnosti postupně zvyšovala její ekologická a estetická hodnota.

Ve vztahu k územnímu plánu jsou interakční prvky obecně "podměrečnou" kategorií, tj. takovou kategorií prvků, jejichž vymezení je pod rozlišovací možnosti územního plánu (tzn. že není přípustné). Nicméně o existenci interakčních prvků či o existenci jejich návrhu by měl mít zpracovatel územně plánovací dokumentace povědomí, aby svým řešením zbytečně funkční prvky nelikvidoval a u dosud neexistujících či nedostatečně funkčních neznemožnil provedení navržených opatření.

9.5. Limitující prostorové parametry ÚSES

Jednou z podmínek zabezpečení funkčnosti základních skladebných částí ÚSES (a tedy i systému jako celku) je dodržení jejich limitujících prostorových parametrů. V případě biocenter je limitujícím parametrem minimální potřebná výměra, v případě biokoridorů jsou limitujícími parametry maximální přípustná délka a minimální potřebná šířka. Interakční prvky žádné limitující parametry stanoveny nemají.

Limitující prostorové parametry pro biocentra a biokoridory v rozlišení podle jejich biogeografického významu a podle typů požadovaných cílových společenstev jsou uvedeny

v základních metodických příručce pro tvorbu ÚSES – Rukověti projektanta místního územního systému ekologické stability z roku 1995 a Metodických postupech projektování lokálního ÚSES z roku 2005. Základních skladebných částí ÚSES v řešeném území se týkají následující limitující parametry:

Minimální velikost regionálních biocenter:

- společenstva lesní tvrdého luhu – minimální výměra 30 ha.

Maximální délka dílčích úseků regionálních biokoridorů a možnost jejich přerušení:

- společenstva lesní – maximální délka 700 m, možnost přerušení do 150 m (příčemž však musí být zachovány alespoň parametry lokálního biokoridoru);
- společenstva mokřadní – maximální délka 1000 m, možnost přerušení max. 100 m stavební plochou, 150 m ornou půdou a 200 m ostatními kulturami;
- společenstva luční niv v 1. až 4. vegetačním stupni – maximální délka 500 m, možnost přerušení max. 100 m stavební plochou, 150 m ornou půdou a 200 m ostatními kulturami;

Minimální šířka dílčích úseků regionálních biokoridorů:

- společenstva lesní – minimální šířka 40 m;
- společenstva mokřadní – minimální šířka 40 m;
- společenstva luční – minimální šířka 50 m;

Minimální velikost lokálních biocenter (v případě ideálního kruhového tvaru):

- společenstva lesní – minimální výměra 3 ha;
- společenstva mokřadní – minimální výměra 1 ha;
- společenstva kombinovaná – minimální výměra 3 ha;

Maximální délka lokálních biokoridorů a možnost jejich přerušení:

- společenstva lesní – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 15 m;
- společenstva mokřadní – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 50 m zastavěnou plochou, do 80 m ornou půdou, do 100 m ostatními kulturami;
- společenstva kombinovaná – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 50 m zastavěnou plochou, do 80 m ornou půdou, do 100 m ostatními kulturami;

Minimální šířka lokálních biokoridorů:

- společenstva lesní – minimální šířka 15 m;
- společenstva mokřadní – minimální šířka 20 m.

Z uvedených parametrů vyplývá, že se prostorové nároky na tvorbu funkčních biocenter a biokoridorů u různých typů společenstev poněkud liší. Konkrétní vymezení skladebných částí ÚSES ovšem závisí především na vhodných přírodních podmínkách a na aktuálním stavu využití území. Výměra navržených biocenter tak někdy významně překračuje požadovanou minimální velikost, délka biokoridorů obvykle vzhledem k logice rozmístění biocenter a jejich propojení nedosahuje maximální přípustné délky a šířka biokoridorů je místy oproti minimálním parametrům větší. Na druhé straně však v některých (obecně spíše výjimečných) situacích může dojít i k případům, kdy šířka biokoridorů nemůže dosáhnout ani minimální stanovené šíře. V našem případě se tato skutečnost týká zejm. některých úseků biokoridorů vázaných na vodní toky v zastavěném území.

9.6. Datový model

9.6.1. Tvorba tabulkové části

Jednotlivé vymezené skladebné části ÚSES jsou popsány v tabulkové části dokumentace, odpovídající stanovenému datovému modelu a zpracované zčásti v prostředí vnitřní atributové tabulky .shp vrstvy skladebných částí ÚSES (.dbf) a zčásti v databázi Microsoft Access (.accdb).

9.6.2. Položky datového modelu

"FID" - Pole obsahující vnitřní ID ESRI shp.

"Shape" - Pole s identifikací typu geometrie skladebných částí ÚSES (= Polygon)

"TYP_PRVKU" - Pole pro identifikaci, jakého typu je příslušná skladebná část ÚSES: RBC = regionální biocentrum, RBK = regionální biokoridor, LBC = lokální biocentrum, LBK = lokální biokoridor, IP = interakční prvek.

"HIERARCH" - Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část regionální (R) či místní (L) hierarchické úrovně ÚSES. U interakčních prvků není hierarchická úroveň uváděna - IP bývají obecně kompletně řazeny do místní (lokální) úrovně ÚSES.

"OZN_PRVKU" - Pole pro jednoznačnou identifikaci každé skladebné části ÚSES v rámci řešeného území (a zároveň i v rámci území města Brna) pomocí jedinečného kódového označení.

"NAZ_PRVKU" - Pole pro individuální pojmenování biocenter. U regionálních biocenter jsou názvy převzaty z nadřazených podkladů. Lokálním biocentrem jsou přiřazeny názvy vycházející z jejich polohy či z pomístních jmen uvedených v mapových podkladech. Názvy biocenter tvoří doplněk jejich identifikace uvedené v poli "OZN_PRVKU".

"FCNI_TYP" - Pole pro funkční zařazení popisované skladebné části v rámci ÚSES dané kombinací typu prvku a jeho příslušnosti k určité hierarchické úrovni ÚSES. Na rozdíl od pole "TYP_PRVKU" zde nejsou použity zkratky.

"NAZ_KU" - Pole pro uvedení názvů těch katastrálních území v rámci řešeného území, v nichž se popisovaná skladebná část ÚSES nachází.

"POLOHA" - Pole pro specifikaci polohy (lokalizace) skladebné části ÚSES v rámci řešeného území.

"STG" - Pole pro specifikaci skupin typů geobiocénů. Uváděny jsou pravděpodobně v ploše popisované skladebné části ÚSES zastoupené skupiny typů geobiocénů, a to pomocí tzv. geobiocenologické formule, zahrnující označení vegetačních stupňů, trofických a hydrických řad přiřazených k příslušným skupinám typů geobiocénů.

"VYMERÁ" - Pole obsahující výměru příslušné skladebné části ÚSES v m², vztaženou k jejímu vymezení v rámci řešeného území.

"PARCELY" - Pole pro specifikaci parcel dle podkladové katastrální mapy, nad kterým je vymezena popisovaná skladebná část ÚSES. Uváděna jsou parcelní čísla dotčených pozemků a v závorce číselné označení příslušného druhu pozemku. Pokud je daná skladebná část ÚSES vymezená jen nad částí pozemku dle DKM, následuje za parcelním číslem "č.". Pokud daná skladebná část ÚSES ve vymezení v Plánu ÚSES zasahuje do více katastrálních území, je zde uvedena i příslušnost dotčených parcel k jednotlivým k. ú.

"CHARAKTER" - Pole pro popis současného stavu. Součástí popisu je především základní charakteristika způsobu využití a stavu vegetačního krytu v ploše vymezené skladebné části ÚSES vztažená k termínům provedení terénního průzkumu (září - říjen 2015).

"FUNKCNOST" - Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část funkční, nefunkční či částečně funkční. Pro přiřazení jedné z uvedených možností je rozhodující skutečnost, nakolik je daná skladebná část ÚSES v současném stavu schopná plnit svou funkci v systému. Jako "funkční" je označena taková skladebná část, u které je současný stav zastoupených biotopů vyhovující pro její plné fungování v systému (byť některé dílčí partie skladebné části mohou být ve stavu "nefunkčním"). Jako "nefunkční" je naopak označena taková skladebná část, která v celém (příp. téměř celém) rozsahu svého vymezení vyžaduje změnu způsobu využití. Ve všech ostatních případech jsou skladebné části označeny jako "částečně funkční". V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biocentrum přesahující mimo řešené území, je údaj v položce vztažen pokud možno k celé ploše biocentra. V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biokoridor pokračující mimo řešené území, týká se údaj v položce vesměs jen té jeho části, která je v řešeném území.

"CIL_STAV" - Pole pro uvedení základních typů cílových společenstev popisované skladebné části ÚSES.

"OPATRENI" - Pole pro specifikaci rámcových základních opatření v popisované skladebné části ÚSES směřujících k dosažení cílového stavu.

9.7. Struktura mapové části

Řešení Plánu ÚSES je zobrazeno v mapové části díla, zpracované v prostředí technologie GIS (ArcGIS 10, ArcView, verze 10.3), ve formátu ESRI shapefile.

Tiskovou podobu mapové části díla tvoří soubor map uvedený v následujícím přehledu, s rozlišením názvu mapy, použitého mapového podkladu a tiskového měřítka a obsahu mapy:

Přehledná mapa

mapový podklad: Základní mapa 1 : 10 000

tiskové měřítko: 1 : 10 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- základní skladebné části ÚSES (biocentra, biokoridory) v navazujících územích

Návrhová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky) s rozlišením funkčnosti

Problémová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- plochy ÚSES v platném ÚPmB
- zvýrazněné plochy významnějších změn
- vybrané limity z ÚAP (ochranná pásma elektrovodů, bezpečnostní pásma plynovodů, aktivní zóna záplavového území)

Návrhová mapa a Problémová mapa zahrnují vždy dva listy - na jednom je zobrazena východní část území (celá katastrální území Černovice, Brněnské Ivanovice, Holásky, s přesahem do ostatních řešených k. ú.), na druhém je zobrazena západní část území (celá katastrální území Horní Heršpice, Dolní Heršpice a Přízřenice, s přesahem do ostatních řešených k. ú.).

10. Problémy řešení

10.1. Změny v řešení

Řešení Plánu ÚSES vychází z řešení platného ÚPmB, ve srovnání s ním však obsahuje určité koncepční změny i dílčí úpravy. Změny a úpravy řešení jsou patrné z porovnání vymezení ploch ÚSES v Plánu ÚSES a ploch ÚSES vymezených v platném ÚPmB, obsaženého v Problémové mapě.

K hlavním změnám řešení patří:

- výrazné úpravy vymezení regionálních biocenter 210 Černovický hájek a 238 Soutok Svatky a Svitavy;
- výrazné úpravy vymezení regionálních biokoridorů RK 1470, RK 1485 a RK 1494;
- přesun lokálního biocentra v rámci větve místního ÚSES vázané na tok Leskavy blíže k zastavěnému území Dolních Heršpic (LBC 9 Dolnoheršpické záhumení);
- výrazné úpravy vymezení lokálních biokoridorů v rámci větve místního ÚSES vázané na tok Leskavy;
- zrušení podstatné části větve místního ÚSES vázané na tok Černovického potoka a soustavu na něm vybudovaných nádrží (Holásecká jezera) a její částečné nahrazení soustavou interakčních prvků;
- zrušení biocenter a biokoridorů v severní až severovýchodní části řešeného území (na Černovické terase a dále směrem ke Svitavě).

Podrobnější popisy změn a jejich zdůvodnění jsou uvedeny výše v rámci kapitoly 9.

V Problémové mapě jsou plochy významnějších změn graficky zvýrazněny a je sestavena tabulka těchto změn s uvedením čísla změny, jejího charakteru (rozšíření x redukce x posunutí x změna typu prvku x zrušení prvku), slovního popisu a odůvodnění. Ve změnách typu prvku jsou udávány výhradně změny z biocenter či biokoridorů na interakční prvek (tj. snížení ekologického významu prvku).

Mezi změny řešení není zahrnutý návrh ploch interakčních prvků mimo původní plochy ÚSES dle ÚPmB. V tomto případě jde pouze o větší podrobnost řešení Plánu ÚSES vůči ÚPmB (viz též výše).

10.2. Střety řešení

Jako střety řešení jsou chápány překryvy vymezení ÚSES s takovými způsoby a limity využití území, které v daném prostoru znemožňují, nebo výrazně omezují možnost vytvoření plně funkční skladebné části ÚSES.

K typickým "střetovým" způsobům využití území patří stavby dopravní infrastruktury. Ke střetům dochází zejm. v místech křížení staveb dopravní infrastruktury s biokoridory. Střety jsou obecně tím závažnější, čím výrazněji je jak plošně, tak i kvalitativně redukována možnost vytváření funkčních skladebných částí ÚSES.

V řešeném území lze z kategorie střetů se stavbami dopravní infrastruktury jako nejzávažnější hodnotit křížení různých biokoridorů s tělesy dálnic D1 a D2. Ve většině případů jde ovšem o křížení s minimálním možným prostorovým rozsahem (více méně kolmá křížení), s možností alespoň částečného mimoúrovňového průchodu daného mostními objekty. Jedinou významnější výjimkou v tomto směru je křížení biokoridoru LBK 8 s dálnicí D1, pod níž je Leskava provedena pomocí úzkého tunelovitého propustku.

Z pohledu funkčnosti ÚSES a jeho dílčích skladebných částí lze ovšem všechny stávající střety se stavbami dopravní infrastruktury v řešeném území hodnotit jako akceptovatelné, bez nutnosti vytváření speciálních opatření.

Mezi limity využití území obsaženými v aktualizovaných ÚAP jsou z hlediska střetů s vymezením ÚSES zásadní především ochranná pásma elektrovodů omezující možnosti výsadeb a neumožňující existenci porostů dřevin nad výšku 3 m.

Překryvů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů je v území celá řada (viz Problémová mapa). Nejzávažnější střetem je překryv podstatné části regionálního biokoridoru RK 1470 (v celé délce příslušného úseku) s ochranným pásmem vedení VVN podél levého (východního) břehu řeky Svitavy.

V případech střetů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů je třeba charakter skladebných částí ÚSES přizpůsobovat zákonem stanoveným omezením využití.

Dalším relativně významnějším limitem využití ve vztahu k ÚSES jsou ochranná pásma plynovodů, která ale ÚAP přímo neobsahují. V ÚAP jsou začleněna pouze šířeji vymezená bezpečnostní pásma plynovodů, jejichž překryv s vymezením ÚSES za střet považovat nelze. Ochranná pásma plynovodů se nacházejí uvnitř prostorů vymezených bezpečnostních pásem. Omezení ochranných pásem plynovodů nejsou daná tak jednoznačně jako v případě ochranných pásem elektrovodů, nicméně určitá omezení ve vztahu k možnostem výsadeb mohou z dílce energetického zákona plynout.

Z vymezení bezpečnostních pásem plynovodů v ÚAP je zřejmé, že ochranná pásma plynovodů zasahují do ploch regionálního biocentra RBC 238 Soutok Svatky a Svitavy, regionálních biokoridorů RK 1485 a RK 1494, lokálního biocentra LBC 9 Dolnoheršpické záhumení, lokálních biokoridorů LBK 7 a LBK 8 a některých interakčních prvků.

Jako zdroj možných střetů lze chápat i překryv vymezených ploch ÚSES s plochami aktivních zón záplavového území, případně s celými stanovenými záplavovými územími. Ani v tomto případě nejsou omezení využití území pro potřeby ÚSES jednoznačně z legislativy (vodní zákon) patrná, jisté formy omezení (související především se zemními pracemi a vytvářením překážek pro odtok) však nelze ani zcela jednoznačně vyloučit.

Aktivní zóna záplavových území v nivě řek Svatky a Svitavy a ve dně údolí Leskavy se překrývá s řadou skladebných částí ÚSES - s některými celoplošně nebo téměř celoplošně (s oběma RBC, s regionálními biokoridory RK 1485 a RK 1494, s LBC 4 U Holásek, s LBK 7 a s několika interakčními prvky). Záplavová území zaujímají většinu plochy údolní nivy Svatky a Svitavy v řešeném území (vyjma partií v černovickém katastru) + dílčí partie v údolích Leskavy a Moravanského potoka a je s nimi tudíž v překryvu řada vymezených skladebných částí ÚSES.

V případech střetů vymezení ÚSES se záplavovým územím a jeho aktivní zónou je zásadní nutností dohoda na charakteru prvků ÚSES s příslušným vodoprávním úřadem.

10.3. Ostatní problémy

Jiné problémy řešení ÚSES nebyly v území identifikovány.

11. Závěr

Dokumentace **Plán ÚSES pro katastrální území Brněnské Ivanovice, Holásky, Dolní Heršpice, Horní Heršpice, Přízřenice a Černovice** tvoří jednotný a aktuální oborový podklad koncepčního vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) obou zastoupených úrovní (regionální i místní) v řešeném území pro příslušné orgány ochrany přírody.

Skutečnost, že je Plán ÚSES vytvořen pro celé řešené území na jednotné srovnávací bázi (formální i věcné), umožňuje sledování jednotné koncepce ochrany a realizace všech úrovní ÚSES jako spojitého funkčně prostorového systému ve všech jeho částech.

Plán ÚSES by měl sloužit orgánům ochrany přírody zejm. jako základní podklad uplatňovaný při aktualizaci stávající nebo pořizování nové územně plánovací dokumentace města Brna i Jihomoravského kraje. Uplatňováním jsou přitom myšleny nikoliv pouhé přenesení vymezení skladebných částí ÚSES z Plánu ÚSES do územně plánovací dokumentace, ale především ochrana celkové koncepce a diferencovaný přístup ke konkrétním vymezením skladebných částí ÚSES dle jejich role v systému, funkčnosti, vazby na stanoviště, stávající a cílové ekosystémy apod.

Přílohy

Záznamy z jednání

Vyjádření k návrhu řešení

ZÁPIS Z I. VÝROBNÍHO VÝBORU

PLÁN ÚSES II

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ BRNĚNSKÉ IVANOVICE, HOLÁSKY, DOLNÍ HERŠPICE,
HORNÍ HERŠPICE, PŘÍZŘENICE, ČERNOVICE

Místo : Kounicova 67, 601 67 Brno

Datum : 14. 9. 2015, 9.00 hod.

V rámci 1. výrobního výboru projektant RNDr. Jiří Kocián seznámil přítomné s řešeným územím. V rámci prezentace byly uvedeny následující skutečnosti:

- 1) rozsah a charakter řešeného území - vyšší míra zastavění
- 2) stávající řešení prvků ÚSES dle platného Územního plánu města Brna (dále ÚPmB)
- 3) realizované prvky ÚSES v území
- 4) stav komplexních pozemkových úprav - proběhly pouze v katastru Holásky
- 5) relevantním podkladem je studie Ateliéru ERA, sdružení architektů Fixel& Pech, která se zabývá novým dopravním řešením území Černovické terasy, jehož součástí bude i nové vymezení RBC Černovický hájek

Dále bylo nastíněno výsledné členění díla na část mapovou, textovou a tabulkovou, struktura mapové části a systém zobrazování. Výsledný návrh bude zohledňovat návaznosti na systémy okolních katastrů.

Zpracovala : Ing. Tereza Pokorná

PLÁN ÚSES II

Datum : 14. 9. 2015, 9.00 hod.

[illegible]

ZÁPIS Z II. VÝROBNÍHO VÝBORU

PLÁN ÚSES II

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ BRNĚNSKÉ IVANOVICE, HOLÁSKY, DOLNÍ HERŠPICE,
HORNÍ HERŠPICE, PŘÍZŘENICE, ČERNOVICE

Místo : Kounicova 67, 601 67 Brno

Datum : 9. 11. 2015, 10.00 hod.

V rámci 2. výrobního výboru projektant RNDr. Jiří Kocián seznámil přítomné s konkrétním řešením Plánu ÚSES II v daném území. Na všech výkresech byly vymezeny základní plochy biocenter a biokoridorů, dále zamýšlené plochy pro rozšíření a navazující plochy za hranicemi řešeného území. Byly prezentovány následující výkresy s podrobným komentářem:

- 1) hlavní návrhový výkres se zákresem Plánu ÚSES ve všech zastoupených úrovních
- 2) promítnutí návrhu ÚSES na výkresu vlastnických vztahů, platného ÚPmB a ortofotomapě a dále na výkresu vybraných limitů ÚAP

Na výrobním výboru bylo dále dohodnuto, že bude prezentovaný návrh rozeslán elektronicky a dotčení se k tomuto návrhu vyjádří do 20. 10. 2015 tak, aby mohly být připomínky reflektovány ve výsledném zpracování.

Zpracovala: Ing. Tereza Pokorná

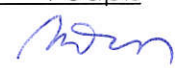

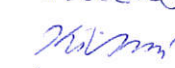
PREZENČNÍ LISTINA II. VÝROBNÍHO VÝBORU

PLÁN ÚSES II

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ BRNĚNSKÉ IVANOVICE, HOLÁSKY, DOLNÍ HERŠPICE,
HORNÍ HERŠPICE, PŘÍZŘENICE, ČERNOVICE

Místo : Kounicova 67, 601 67 Brno

Datum : 9. 11. 2015, 10.00 hod.

Instituce	Jméno a příjmení	Telefon	Podpis
MMB OŽP	PhDr. Blanka Mikšíková	kl. 4130	
MMB OŽP	Ing. Tereza Pokorná	kl. 4089	
MMB OŽP	Ing. Tereza Pokorná	4089	
OŽP MMB	Monika NAURÁČILOVÁ	4553	
OŽP MMB	Tereza Michalová	4554	
OŽP MMB	LUDMILA FOLTÝNKOVÁ	4556	
OŽP JMK	JAN BLÁHA		
OŽP JMK	Jana Němcová		
OŽP MMB	Šárka Sedláčková		
OŽP MMB	LEONA KŘÍKOVÁ		
OŽP MMB	HANA ZAHRAVNÍČKOVÁ		

VÁŠ DOPIS ČJ.:

ZE DNE:

NAŠE ČJ.:

Ageris s.r.o.

RNDr. Jiří Kocián

Jeřábkova 5

602 00 Brno

VYŘIZUJE: Ing. Lukáš Rusler

TEL.: 545 427 522

FAX: 545 427 538

E-MAIL: lukas.rusler@brno-jih.cz

DATUM: 2015-11-18

Vyjádření k plánu ÚSES II

Toto vyjádření reflektuje názor Odboru životního prostředí ÚMČ Brno-jih, nelze jej chápat jako stanovisko MČ Brno-jih neboť z důvodu brzkého termínu pro zaslání vyjádření nemohlo být projednáno v RMČ Brno-jih.

k.ú. Horní Heršpice:

Regionální biokoridor

- modře šrafovaná plocha v oblasti Dufkova nábřeží – **vypustit** z důvodu vybudování koupacího biotopu a Jižanského dvorku

- modře šrafovaná plocha na poli – **omezit** jen na plochu aktivní záplavové zóny

Lokální biocentrum na Leskavě

- modře šrafovaná plocha v údolí Leskavy – z Vámi popsaných důvodů doporučujeme **vypustit**

k.ú. Dolní Heršpice

Regionální biocentrum soutok Svratky a Svitavy

- modře šrafovaná plocha při ul. Pěstitelská – dle našeho názoru nadbytečné – **vypustit**

- modře šrafovaná plocha v poli směrem k Přízřenicím – dle našeho názoru přílišný a zbytečný zábor zemědělsky obhospodařovaných ploch - **vypustit**

k.ú. Přízřenice

Regionální biocentrum soutok Svratky a Svitavy

- modře šrafovaná plocha v poli jižně od Přízřenic - dle našeho názoru přílišný a zbytečný zábor zemědělsky obhospodařovaných ploch - **vypustit**

S pozdravem

Úřad městské části města Brna
Brno - jih

Odbor životního prostředí
Mariánské nám. 13, 617 00 Brno

- 3 -

Ing. Lukáš Rusler

vedoucí odboru životního prostředí

VÁŠ DOPIS ČJ.:

ZE DNE:

NAŠE ČJ.:

MČBT/6838/2015

SPIS. ZN.:

dle rozdělovníku

VYŘIZUJE:

Dagmar Malá

TEL.:

545 128 255

FAX:

545 128 212

E-MAIL:

mala@turany.cz

DATUM:

2015-11-19

Vyjádření k návrhu dokumentace Plán ÚSES II

Vážení,

návrh projektové dokumentace **Plán ÚSES II** RMČ Brno-Tuřany projednala na své 27/VII. schůzi, konané dne 16. 11. 2015, s tímto usnesením:

Rada navrhuje vypustit z dokumentace Plán ÚSES II realizaci RBC 210 Černovický hájek z důvodu možné kolize s Bratislavskou radiálou a uvažovanými protipovodňovými opatřeními.

S pozdravem

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO

Městská část Brno - Tuřany
620 00 Brno, Tuřanské nám. 1

Radomír Vondra
starosta městské části Brno-Tuřany

Obdrží:

1. statutární město Brno, odbor životního prostředí Magistrátu města Brna, Kounicova 67, 601 67 Brno, e-mailem na adresu : pokorna.tereza@brno.cz
2. Ageris s.r.o., Jeřábkova 5, 60200 Brno, e-mailem na adresu: jiri.kocian@ageris.cz